

ETİK VE HUKUK ARASINDAKİ İLİŞKİLER ÜZERİNDE ÇALIŞMA METNİ

DÜNYA TABİBLER BİRLİĞİ 135. KURUL TOPLANTISI (4-7 Nisan 1992)

Çev: Dr. Pınar Okyay*

1. Hukuk

1.1 Hukuk, bireylerle içinde buldukları topluluk arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar bütünüdür.

1.2 Her toplum kendi kurallarını aşağıdakilere göre oluşturur:

1. Toplumun zaman zaman kurumsallaştırmak istediği ilkeler.

2. Toplumun peşine düşmek istediği amaçlar.

3. O toplumun değerlerinin aşama durumu.

1.3 İlke olarak, hukukçunun uyması gereken, zorunluluklar çelişkili konularda olsa bile, topluluğun düzeninin ve topluluktaki tüm bireylerin korunmasıdır.

1.4 Bu kurallar, hukukun bireyler arasındaki kişisel ilişkilerde gerekliliğini doğrulayan moral değerler üzerine oturtulmalıdır.

2. Uluslarüstü Hukuk

2.1 Doğal Hukuk, tüm bireylerin evrensel ve vazgeçilmez haklarını belirleyen yazılı olmayan kurallardır.

Toplum ve Ulusal Hukuk bu hakları ihlal etmez.

2.2 Bireyin bu vazgeçilmez hakları, toplumun iyiliği için gerekenler ve bireyin kendini tanımlaması/geliştirmesi hakkı arasındaki çelişkinin bir bölümüdür.

2.3 İnsan hakları, her bireyin hoşnut olacağı geleneksel ve vazgeçilmez özgürlüklerdir. Uluslararası Hukuk vicdanının ürünleridir, evrenseldir ve bu nedenle, Ulusal Hukuk'la karşılaştırıldığında önceliklidir. Aynı insan haklarına dayanarak, biz bir ülkenin iç olaylarına müdahale etmek ya da kendi ulusal hukuklarında değerlendirilse bile savaş suçlarını kınamak hakkına sahibiz.

3. Ahlak ve Etik

Ahlak, "doğru ve yanlış" kavramlarının değerlendirilmesini ve tamamen değerli kabul edilen davranışların kuralları bütünüdür.

Etik bir moral bilimdir, ya da davranışları geliştirme sanatıdır. Etik aynı zamanda, her iki sözcük de aynı anlamı içerse de ahlağın öğrenilen şeklidir.

Tıp mesleğini alırsak, etik, mesleki aktivitelerinde hekimlerin uymak zorunda oldukları mesleki ahlak diye tanımlanabilir.

Ahlak, zaman, yere ve sosyal çevreye göre çok farklılık gösterebilir. (Ör. Müslüman, Hıristiyan ya da Yahudi dinine göre tıbbi etik ya da hukuki etik farklı olabilir.) Toplumda farklı değer yargıları kabul edildikçe, eğitim seviyesi yükseldikçe ve bu da, başkalarının düşüncelerine hoşgörü göstermeyi geliştirdikçe, ahlak kavramına daha çok esneklik gelir.

4. Hukuk ve Etik

4.1 Modern toplumlarda, hukuk ve etik arasındaki temel noktalarda karışır:

4.2 Hukuk, toplumun yararlı değerlerini ve insan haklarını korumak üzere genel kavramın sınırlarını çizer.

Hukuk, temel insan haklarını korumayı ba-

* Dokuz Eylül Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi

şaramazsa, toplum insanın iyi olması için gereken elemanları herşeye rağmen sağlamalıdır.

4.3 İnsan Hakları, ulusal hukuklarda "insan yaşamına saygı, özel hayat, dürüstlük ve saygıdeğerlik, kendini ifade, vicdan, din ve dil özgürlüğü hakları" gibi ifade edilen vazgeçilmez ve devredilemez temel hakları içerir.

4.4 Mesleki etik, insan olma saygınlığını dolduracak şekilde geleneksel değerleri ele almıştır. Bu anlamda, mesleki etik, insan haklarının herhangi bir ihlalini red etmeyi talep eder, ve yöresel hukuk tarafından kabul edilmiş sosyal değerlere karşı durmak pahasına, insan haklarını korumak ve kollamak için müdahale hakkını ileri sürer.